

verit, etiamsi id sua natura non habeant; solus homo negat Deo suo, quod Deus ab eo petit, nempe amorem, et præcordia sua, ac tandem merito ferrea nos viscera habere, et silicibus duriores esse concludit: Ferreus, et plus quam lapideus es, si dante petra aquas Deo et populo, tu non des Domino Deo tuo cor tuum. OLEASTER in c. XX Num.

Quia summe in nos beneficus est. Hinc S. Thomas: Præponderat, inquit, evidenter Deus, qui tibi communicans, et dat sua, et se; de donis datis magna et multa donavit in præterito; donat, et donare non cessat in præsentem; sed maxima, et plura donabit in futuro. S. THOM. opus. LXI, c. XI.

Alius quoque ejusdem nominis S. Thomas elegantem ostendit, quantum affectum nostrum ad se rapiat is, qui nulli alteri rei adeo intenta mente studet, quam ut nobis benefacere possit. Quem in sensum etiam Didacus Stella loquitur dicens: Saltem amorem ejus amplectere eo tempore, quo tibi benefacit, cum vero beneficia non contulerit, non eum diligas; parum certe homo ab homine peteret, qui solum postularet, ut, si quando beneficia aliqua ipso actu in eum exereceret, tum temporis diligeret; cum igitur Deus omni tempore, et omni hora beneficiis factis alia majora et ampliora semper cumulet, amorem semper illi debes. Ita S. Augustinus injuriam illam, quam anima ingrata Deo facit, dum tot se ab eo beneficiis cumulatam querens, eum non amat, graviter exprobrat, dicens: Majorem caritati ejus injuriam facis, si dona illius accipis, et tamen vicissitudinem dilectionis non impendis.

Quia per Eucharistiam, se suaque omnia donat. Hinc S. Augustinus: Ama amorem, inquit, illum, qui amore tui descendit in substantiam panis, et tibi amorem suum amori tuo copulavit, humiliando se, sublimando te, conjungendo lumen suæ aternitatis limo tue mortalitatis. S. AUG. I. II de catech. rudibus.

S. Laurentius Justinianus, in libro de Costo Convivio, de cælesti inter Deum et animam sponsalio tractans ait: Quid se majus dare potuit? Se fecerat fratrem, et ad humanæ inclinaverat naturæ consortium; parum se judicavit egisse, nisi etiam se daret in cibum. O incomprehensibilis bonitas! Et paulo post, quoniam ad hoc faciendum motivo ductus fuerit, edisserit dicens: Ut per quotidianum experimentum ipsius agnoscat dilectio us-

que ad mundi terminum, voluit, ut hoc severet mysterium.

Quia propter beneficium redemptionis amorem nostrum specialiter sibi vindicat, ut præclare S. Augustinus advertit dicens: Magnam quidem mihi est de Deo, quod esse me sentio opus suum, sed multo plus est, quod transiisse ipsum video in pretium meum; quandoquidem tam pretioso munere ipsa redemptio agitur, ut homo Deum valere videatur. S. AUGUST. ap. MANST. dis. X, n. 4.

Hinc Didacus Stella merito dixit: Tot sunt ora, tot lingue, quæ in ejus amorem invitant, quot sunt vulnera, quæ in suo corpore pro tuo amore accepit, quilibet ictus est lingua quedam, quæ semper vociferatur, ut eum diligas. DIB. STELLA, in c. X Luc.

Et S. Thomas Villanova exclamat: Heu, heu! dic, obscuro, o Christiane, qui nomen Christi solo verbo proferis, despicias in Christo, quod non despicias in vernaculo, et in filio aethiops amas aethiopen, et multum amas, et juste amas, quia ipse amat te. Et amat te Deus tuus, et amore tuo ardet, et pro tuo amore moritur, et solus Deus et ejus dilectio habetur contemptui, non dignum redamari putatur! Et alibi: Si adhuc in amando frigidus inveniris, duriores te lapidibus ostendis, siquidem ad tantæ dignationis conspectum durissimi lapides confracti sunt, et qui sensum non habent, sensum ostenderunt, ut attendas quid facere lenentur hominum corda, si tantum pondus amoris, neque rupes ipsæ sustinere valuerunt. S. THOM. VIII. c. III. in Dom. 17 Pent.

Quæ omnia iterum confirmans S. Augustinus: Opus, ait, nostræ redemptionis totam vitam nostram, totum laborem nostrum, totum obsequium nostrum, amorem denique nostrum facile sibi vendicat, totum hoc, inquam, est, quare devotionem nostram et excitat melius, et quaerit suavis, et auget amplius.

Quia omnes cause amoris ab Ethnicis assignari solite, nempe bonitas, pulchritudo, similitudo, amor, perfectissimo modo in Deo reperiuntur.

Quia Deus omnem amandi potentiam in animam plantavit, ergo illi fructus et primitiæ debentur amoris. Quis enim plantavit vineam et de fructu ejus non edit? Quis pascit gregem et de lacte gregis non manducat? I. COR. III, 8.

Ideo Deus jussit: Primitias frugum

terræ tuæ deferres in domum Domini Dei tui. EXOD. XXIII. Atqui primitiæ cordis sunt affectus, amor, etc. ergo.

Quia Deus est nostrum totum, sed pars diligit naturaliter suum totum; ergo.

Quia Deus hominem ad emandum creavit. Hinc Deus hominem ultimo creavit, postquam Angelis coelos, terram animalibus, aerem avibus, piscibus undas diviserat, ut indicaret, homini nihil aliud superesse, quam Deum.

Quia amor est donum ex natura sua et donum per se, ergo bono ex natura sua debetur, quale est solus Deus.

Quia nihil æquius, utilius, dignius, jucundius, facilius est amore Dei. uti ex sententiis SS. PP. supra citatis patet.

MEDIA.

Consideratio creaturarum, nam ut Richardus de S. Victore ait: Integer amator Dei, quocumque se vertit, familiarem habet admotionem amoris, rebus his pro speculis utitur, et in omnè, quod cernit, sui amatoris sibi resultat memoria. Aspiciet cuncta, quæ condidit, et quo condiderit fine, et in his non tam admirabilis, quam amabilis sibi occurrit; atque ex arrha dilectionis, quam præcontulit, sapienter æstimat, quanta reservavit in dotem. Castus profecto columbinusque oculus amor est, qui in rebus humano usui concessis nulla libidine figitur, sed in transitoriis contemplantur æternum. RIC. DE S. VICT. de Gradibus caritatis, c. III.

Quod confirmans S. Augustinus: Si ista diligit, inquit, ut subjecta dilige, ut arrham sponsi, ut munera amici, ut beneficia Domini, sic tamen, ut memineris semper, quid illi debeas, nec ista propter se, sed ista propter illum, nec ista cum illo, sed ista propter illum, et per ista illum, et super ista diligas illum.

Consideratio sui ipsius. Sic enim S. Bernardus suasit dicens: Quaerat homo eminentiora bona sua in ea parte sui, quæ præminet sibi, hoc est, in anima, quæ sunt dignitas, scientia, virtus. Dignitatem in homine liberum arbitrium dico, in quo ei nimirum datum est, cæteris non solum præeminere, sed et præsidere animantibus. Scientiam vero, quæ eandem in se dignitatem agnoscat, non a se tamen. Porro virtutem, quæ subinde

ipsum, a quo est, et inquirat non segnitur, et teneat fortiter, cum invenerit. S. BERN. v de Tit. Dei.

Meditatio assidua bonitatis et pulchritudinis divine, de hac enim verificatur illud S. Davidis: Concluit cor meum intra me, et in meditatione mea exardescet ignis. PSAL. XXXVIII, 4.

Magnam desiderium; nam initium sapientiæ et caritatis concupiscentia disciplinæ, teste Salomone. SAP. VI.

Imo, ut idem testatur, præoccupat, qui se concupiscunt, ut illis se prior ostendat.

Generosus contemptus omnium rerum extra Deum, quia, teste S. Augustino, diminutio cupiditatis est augmentum caritatis. Et hic proprie locum habet illud Thom. Kempensis: Tantum proficies, quantum tibi vim intuleris. LIB. I de Imit. c. XXV. Et illud Dei apud S. Joannem: Vincenti dabo manna absconditum, APOC. II, 17. Amoris scilicet divini omnem saporem minenter continentis.

ASCETI A.

De hac virtute nosse debet Asceta, in e totam perfectionem et felicitatem hominis consistere; uti S. Thomas ostendit. S. THOM. I. II, qu. 1, ar. 3.

Et colligitur ex eo, quod perfectio et felicitas hominis consistat in possessione summi boni; hæc autem possessio cum non possit ordinaria via haberi per realem unionem, necessario per intentionalem, qualis est caritas, obtineri debet. Hinc colligitur, cur Christus dixerit: « Estote perfecti, sicut Pater vester cælestis perfectus est. » MATTH. XI, v. ult.

Indicare enim voluit, quod, sicut Pater seu natura divina cum Paternitate identificata quodammodo perficitur, et completur, dum seipsam perfectissime cognoscendo generat Filium, et cum hoc spirat Spiritum Sanctum velut perfectissimum amorem, atque adeo ipsius Patris perfectio in perfectissima sui cognitione et amore consistit, ita hominis quoque perfectionem in iisdem duabus entitatibus consistere.

Nosse debet, quid requiratur ad dictam unionem, seu amorem, nempe quod dua spartes involvat, amorem scilicet affectivum, qui consistit in hoc, quod Deus et nos ad exemplum illius velit sibi bonitatem summam, et summe

gaudeat se esse eum, qui est. id est summe bonum et perfectum. Et *effectivum*, qui in hoc consistit, quod omnia, quæ ad extra operatur, ad majorem suam gloriam dirigat, id est, ad hoc, ut clarius et perfectus semper cognoscatur et ametur a creaturis, conformando se ejus sanctissima voluntati in substantia, modo, et fine nostrarum actionum, ut advertit P. Caraffa, in *Itinerario*; vel, ut alii clarius explicant, eligendo semper et agendo vel patiendo, *quæ Deo magis placent* (qualia sunt cæteris paribus, in quibus amor copiosius demonstratur, uti fit per tribulationes fortiter perpassas; hæc enim ostendunt, firmam hominis cum Deo unionem intercedere, cum per tantam violentiam abstrahi se a Deo non patiat. Item per caritatem proximo vel imagini Dei exhibitam, per hanc enim fit, ut amplius cognoscatur et ametur Deus, atque ideo iterum major longe in amante affectus arguitur, quam si solus ipse Deum amare studisset) *quo modo magis placent* (uti fit, si cum magna alacritate, diligentia, et constantia opus peragant; hæc enim omnia magnam iterum in amante estimationem Dei, et adhesionem ostendunt) *et quia magis placent*, id est, purissime propter ipsius beneplacitum, unde ex hoc capite tanto perfectior est amor, quanto minus solati, vel præmii a creaturis sperat, vel capit.

Nosse debet, quod ex hac unionem vel perfectissima regula ejusque hominis profectus in perfectione sit metiendus. Pro quo notandum ex S. Thoma: Perfectionem caritatis ex parte diligentis tunc perfectam esse, quando diligit quis tantum, quantum potest, S. Th. I, II, qu. xxiv, a. 2 et 9.

Quod contingit tribus modis. Primus est, ut totum cor hominis actualiter semper feratur in Deum, et hæc est perfectio caritatis in patria, in via autem ordinariè possibilis non est ob humanam infirmitatem. Secundus modus est, ut quis totum cor suum habitualiter ligat in Deo, ita scilicet, ut nihil cogitet, vel velit, quod divinæ caritati sit contrarium, quale est solum peccatum mortale; et hæc caritas est de necessitate salutis. Tertius modus est medius inter hos duos, ad quem duo requiruntur. 1. Ut quandoquidem aliquis semper actualiter in Deum ferri non potest, conetur, saltem quantum necessitas præsentis vitæ patitur, actualiter cum Deo uniri, ut S. Thomas pulchre docet, dum ait: « In caelo una et continua et sem-

piterna operatione mens hominis Deo conjungitur, sed in hac vita, quantum deficiamus ab unitate et continuitate talis operationis, tantum deficiamus a beatitudine et perfectione. Licet ergo homo non semper actu operetur hujusmodi operationem, tamen quia in promptu habet eam, semper potest operari; et quia etiam ipsam cessationem, puta somni vel occupationis naturalis ad prædictam operationem ordinat, quasi videtur continua operatio esse. S. Th. I, II, q. 3.

2. Requiritur, ut vitæ et affectiones sic aliquis habeat mortificatas, ut ab illis vix aut parum impediatur vel retardetur unione cum Deo, sed potius fruatur pace interna, quæ est effectus perfectæ caritatis. Atque hæc perfectio in hac vita haberi potest, non tamen præcepta est, sed solum sub consilio cadit. Et ex hac potissimum profectus colligendus est, quo enim magis accedit ad primum gradum, scilicet Beatorum caritatem, tanto major perfectio censetur.

Nosse debet, cur caritas inter omnes virtutes excellentissima dicatur, nempe, quia Deum attingit, ut in ipso sis, et non ut ex eo nobis aliquid proveniat, uti S. Thomas docet. Cur item sine caritate reliquæ virtutes nihil aestimentur, nimirum quia per ipsam homo et omnes ejus actus et virtutes ad ultimum finem diriguntur; quam ob causam etiam a SS. PP. et Asceticis regina et forma virtutum reliquarum dicitur, quia scilicet omnes, ut supernaturalem bonitatem habeant, ipsi in ordine ad finem suum consequendum servire debent, atque ab ipsa velut radice prædictam bonitatem supernaturalem accipiunt. S. Th. II, II, q. xxxii, a. 6.

Ex modo dictis sciat sequentia sex Axiomata erui posse, non parum servitura Ascetæ ad perfectionis studium prosequendum. Primum est. « Nemo bonus nisi solus Deus, » quia in Deo tanquam fonte reperitur vera bonitas. Secundum: « Vanitas vanitatum, et omnia vanitas, præter amare Deum, » quia ad imaginem Dei facta anima rationalis cæteris rebus occupari potest, repleti non potest, ut recte dixit S. Bernardus. Tertium: « Minus Deum amat, qui aliquid præter ipsum amat quod propter ipsum non amat, » quia hoc ipso ostendit, se dignam de Deo estimationem non habere, ut qui in ipso tanquam fonte verum gaudium haurire non malit. Quartum: « Nullum malum, nisi peccatum; » quia scilicet hoc solum privat

vero bono, aut certe minuit conjunctionem cum illo. Quintum: « Nemo læditur, nisi a seipso; » quia nemo invitus ad peccatum cogi potest, a quo solo, ut dictum, vera læsio timeri debet. Sextum: « Non est pax impiis; » quia cum res quevis non nisi in centro suo quiescat, irapius autem a Deo velut centro suo discedat, hoc ipso pacem sperare non potest.

Nosse debet quatuor amores, quos S. Maria Magdalena de Pazzis communicandos sponsis Verbi divinitus accepit. Primus est *unitivus*, qui cum magna velocitate eas unit cum sponso, ac purificat certas maculas imperfectionum, quas habere possent sponse.

Secundus amor est *communicativus*, quem qui habet, non potest eum gustare, nisi videat eum gustari simul ab omnibus creaturis, et libenter se privaret Deo, ut illum posset communicare cuilibet creature, sicut eum gustavit Paulus cum dixit: « Optabam anathema esse a Christo, pro fratribus. »

Tertius est *transformativus*, qui facit, ut anima per participationem voluntatis et amoris, fiat quasi unus quidam Deus, et hæc transformatio est quasi vinculum, quod vincit et ligat animam cum Deo.

Quartus est *presentativus*, qui facit voluntatem operari sapienter et prudenter; quia facit ut operationes omnes fiant recta intentione, tantum ad honorandum Deum, prudenter, ut conserventur omnes virtutes, que producent in anima amores. Qui simul uniti in unum, faciunt pretiosissimum anulum ad desponsandam sponsam. VITA, par. III, § 5.

Nosse pariter debet naturam divinæ dilectionis, quam quidem eleganter declaravit S. Thomas sic scribens: Natura humani cordis cognata est dilectionis actioni; est enim cor in complexione calidum et siccum, hæc est ignea natura, sicut naturale igni calere est, ideo naturale est cordi amando ardere. Adducitque sequentem Hugonis a S. Victore auctoritatem, ita scribentis: Vita cordis amor est, et ideo impossibile est, ut sine amore sit cor, quod vivere querit. Psal. xxxvii: Concaluit cor meum intra me, calidum consequitur leve, et sursum mobile; sed heu! « Filii hominum, usquequo gravi corde, ut quid diligitis vanitatem? » Prosequitur deinde causas structuræ et architecture cordis humani, et primo quidem loco

cordis substantiam ex materia solida constare considerat, hujusque mysticam quandam et spiritualement reddit rationem dicens: Est cor in substantia solidum, non facile a voluptate dissolvitur; est inferius acutum, superius latum; inferius acutum, ut ad temporalia, et hæc inferiora modice attingat; superius latum, ut ad celestia dilatet affectum. Item est inferius concavum, in signum, quod per creaturas sufficienter impleri non valet, citaque sequens S. Bernardi testimonium, dicentis: Capacem quippe Dei rationalem animam, quidquid Deo minus est, non implebit. S. Thom. opusc. LXI, c. xxix.

Nosse debet modum recte diligendi Deum, quem iterum percommodè S. Thomas sequentibus verbis indicavit: Ex parte diligentis tunc est caritas perfecta; quando diligit tantum, quantum potest, quod quidem contingit tripliciter: Uno modo sic, quod totum cor hominis actualiter semper feratur in Deum, et hæc est perfectio caritatis patrie, quæ non est possibilis in hac vita, in qua impossibile est, per humanam vitæ infirmitatem, semper actu cogitare de Deo, et moveri dilectione ad ipsum. Alio modo, ut homo studium suum deplet ad vacandum Deo, et rebus divinis, prætermittis aliis, nisi quantum necessitas vitæ præsentis requirit, et ista perfectio caritatis, quæ possibilis est in vita, non tamen est communis omnibus habentibus caritatem. Tertius vero modus, quem assignat, cuilibet statui, ætati, conditioni, et personarum professioni adaptari potest, estque facilis, et ab unoquoque practicabilis; sic enim loquitur: Tertio modo ita, quod habitualiter aliquis totum cor suum ponat in Deo, ita scilicet, quod nihil cogitet, vel velit, quod divinæ dilectioni sit contrarium, et hæc perfectio est communis omnibus caritatem habentibus. Ibidem II, II, qu. xxiv, art. 8.

Nosse debet, quomodo creatura, salva caritate Dei, diligi queant, id quod S. Augustinus sic declarat: Quando vobis dicitur: Nolite ista diligere, an hoc dicitur, ut non manducetis, aut non bibatis, aut filios non procreetis? Non hoc dicitur, sed sit modus propter Creatorem, ut non vos illicent ista dilectione, ne ad fruemdum hoc ametis, quod ad utendum habere debetis. Et iterum alibi: « Qui amat patrem aut matrem super me, non est me dignus, » ita ait: Amorem parentum, uxoris, filiorum non abstulit, sed or-

dinavit; non dixit, qui amat, sed qui amat super me; hoc est, quod Ecclesia loquitur in canticis Canticum: « Ordinavit in me caritatem. » Ama patrem, sed noli supra Dominum; ama genitorem, sed noli supra Creatorem. S. AUG. apud MANSI, disc. XIV. num. 1.

Quod confirmans S. Leo sic loquitur: *Æternis bonis inseparabiliter inhærendum; temporalibus vero transeunter utendum est, et peregrinantibus nobis, et ad patriam redire properantibus, quidquid de prosperitatibus mundi hujus occurrerit, viaticum sit itineris, non illecebæ mansionis.* S. LEO ser. v. de *jejun. 7. mens.*

Nosse debet signa veræ dilectionis; que quidem breviter indicavit S. Laurentius Justinianus dicens: De signis, quibus cognoscitur, utrum homo Deum diligat, hæc accipe: cum aliquis cogitat de Deo libenter, et audit, cum quis libenter pro Deo dat, cum quis pro Deo libenter patitur. S. LAUR. *Jusr. de Lign. vit. c. xi.*

Quod confirmans S. Bonaventura: Vis scire, inquit, si Deum perfecte diligas, vel aliud plus Deo ames? Attende, si de Deo plus, quam de aliis rebus cogitas, quia de illo plus cogitas, quod plus amas? Ubi enim thesaurus tuus, ibi cor tuum est; si plus cogitas de mundo, plus de lucro, plus de amico vel socio, quam de Christo, non veritas in dubium, sed tibi certissimum sit argumentum, quod ames ista plus, quam Christum. S. BONAV. Ser. de S. M. *Magdalenâ.*

Hinc sponsus sponsæ dixit in Canticis: « Pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum. » CANT. III, 6; ut per hoc nobis insinuaret, ut non diligamus verbo, neque lingua, sed opere. Medicus infirmi vigorem exploraturus pulsus cum primis tangit, qui si debilis est, vitam periclitari significat; simili modo Idiota ait: Amor vita est animæ, et qui non amat, mortuus est; si autem, an vita hæc in debito vigore constituta sit, an vero languescat, experiri volumus, opera examinemus; nam probatio dilectionis exhibitio est operis. Amor semper aliquod operatur, inquit idem Idiota, semper crescit, et augetur.

CONCEPTUS PRÆDICABILES.

Potest ostendi, quomodo militia sit vita nostra super terram, et quomodo per gla-

dium S. Michaelis: « Quis ut Deus? » vincere omnes tentationes possumus etc. In exordio ergo dicat concionator, videri sibi nobis contingere, quod Judæ Machabeo, cui Jeremias dedit gladium aureum dicens: Accipe gladium sanctum munus a Deo, in quo dejicias adversarios populi mei etc. II MACH. XXV, 15.

In corpore ostendat, quatuor occasiones esse, in quibus homo tentari solet, ut ad creaturas se convertat, 1. In *spectatore*, operum suorum querendo; est quippe homo laudis a natura cupidus, et per hoc similis Japonibus, qui etiam magno salario persoluto tristes abeunt, nisi addatur illud encomium: « Optime laborabis. » Sed in hac tentatione facile vincemus hoc gladio, *quis ut Deus?* qui omnes condiciones veri spectatoris ita contineat. Est quippe 1. summæ auctoritatis, ut plus sit ipsi placere, quam infinitis infinitis creaturis. Est 2. summæ sapientiæ, ut possit judicium ferre de operibus. Est 3. omniscius, qui etiam cor et intentionem intuetur, et secundum illam judicat. An non ergo de illo recte usurpatur illud Epicteti: Hæc ego non multis, sed tibi; satis enim magnum alter alteri theatrum sumus. Et illud Jobi: Ecce in celo testis (et spectator) meus. JOB. XVI, 20.

2. In *adjutore* pro necessitatibus querendo. Sed quis ut Deus? qui *sciat, possit et velit* juvare; que tres sunt conditiones ad adjutorem requisitæ, et facile deduci fusius possunt. Hinc merito illam sibi Thomæ Kemp. Dei nomine probatam exhortationem applicet: Fili, ego Dominus confortans etc. I. III, de *Imitat. c. xxx.*

3. In *consolatore* querendo; nam libenter, teste eodem auctore, habemus aliquid pro solatio etc. L. II de *Imit. c. ix.* Sed quis ut Deus? qui utpote summum bonum potest satiare, omni loco et tempore, et sine omni labore, aut grandi pretio haberi, que sunt conditiones veri consolatoris. Juvabit ad hanc veritatem dilatandum, cap. XVI l. III ejusdem auctoris. 4. In *præmiatore* querendo; nam unum fere, teste Thoma eodem libello, est, quod multos a profectu retrahit, horror difficultatis, et labor certaminis. Hinc prima questio cum Davide plerumque movetur: Quid dabitur viro, qui percusserit? Sed quis ut Deus? qui nos ultra adhortatur illis verbis, ad Abrahamum, Gen. xv, 1. dietis: Noli timere, Abraham, ego protector tuus sum, et merces

magna, nimis. Vere merces magna, quia Dei beneplacitum, quod solum verus amans, querit, est 1. *Summam præmium*, utpote quod Beati etiam ipsi beatitudini suæ et deliciis longe præferunt. 2. *Semper præsens*, quia in illo statim instanti, quo opus peragitur, conferri solet. 3. *Insuperabile*, quia impossibile est, ut opus, quod semel placuit, non semper ei placeat. Claudatur ergo concio illis Psalmi versiculis: Quid mihi est in Cælo etc. PSAL. LXXII, 25. Mihi adherere etc. v. 28.

Potest ostendi, cur Christus dixerit de præcepto diligendi Deum: Hoc est maximum et primum mandatum. MATTH. XXII, 38.

Nempe maximum. 1. *Necessitate*, quia qui non diligit, manet in morte. I. JOAN. III, 15.

Hinc S. Aug.: Sola caritas sufficit, si adsit; cætera omnia nil prosunt, si caritas sola desit. S. AUG. tom. L.

Et S. Paulus: Si linguis etc. I. COR. XIII, 1.

2. *Dignitate*, quia major omnium virtutum caritas; utpote que est regina et forma illarum; et ex illius quantitate cujusque animæ quantitas mensuratur, ut S. Aug. ait.

3. *Utilitate*, quia cum hoc præcepto omnia bona pariter veniunt, nam amanti Deus dicit illud Exodi: Ego omne bonum ostendam tibi etc. EXOD. XIII, 19. Si enim non est inopia timentibus eum, teste Davide, PSAL. XXXIII, 40; quanto minus amantibus eum, quidquam deerit?

4. *Jucunditate*, quid enim jucundius, quam summo bono frui, semper veri gaudii ad fontem sedere, in centro suo quiescere, summum præmium sperare, scilicet plenam ejusdem boni et centri possessionem?

5. *Facilitate*, vide sent. SS. Patrum supra §. 3, et simil. §. 7. An non de illo merito dicitur illud: Mandatum hoc, quod ego etc. DEUT. XXX, 14.

Claudatur ergo concio hortando, ut auditores sibi dictam putent illam Dei adhortationem. Considera etc. ac proinde maximum hoc mandatum, maximo affectu amplectantur, domino conatu implere satagant, et maxima denique constantia continent, ut maximum præmium, id est, maximam cum Deo unionem, et per hoc maximam felicitatem acquirant. Vide Fabr. Dom. 17, post Pent. conc. I. et Stapl. in ead. Dom. §. 3.

Potest ex occasione illius sententiæ a

sponsa prolata: « Introduxit me in cellam vinariam, et ordinavi in me caritatem. » CANT. II, 14.

Declarari mira vis et efficacia per similitudinem ebrietatis, et exordium fieri a judicio Judæorum, quo judicaverunt Apostolos ebrios esse, et musto plenos, ACT. II, 14; dicitur cum S. Cyrillo, Catech. XXVII, vera dicunt Judæi, novum enim vere erat illud vinum, novi Testamenti gratia (et caritas). In ipso deinde corpore comparari possunt effectus ebrietatis cum effectibus caritatis. Et 1, quidem, quia hominem quodammodo ratione naturali privat, et in alium hominem mutat. 2. Quia facit hominem impavidum et animosum. 3. Quia facit pugnam, et obvios quosque invadentem et provocantem ad gustanda vina. 4. Quia facit jecundum et hilarem, imo omnino quasi insanientem. 5. Quia accendit et inflammatur hominem. Quæ omnia pulchre caritati applicari possunt, uti videre est apud Fabr. Fer. II, Pentec. conc. VI.

Potest utilis concio fieri de signis amoris, qualia sunt: 1. *Frequenter de Deo cogitare*. Juxta id: Ubi est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum. MATTH. VI, 21.

2. *Libenter et reverenter de eo loqui*, juxta illud Luc. VI, 43. Ex abundantia cordis os loquitur.

3. *Revelare ei arcana*, præcipue in confessione, juxta illud: Quomodo dicis, quod ames me, cum animus tuus non sit mecum? JOB. XVI, 15.

4. *Libenter, et quasi inseparabiliter conversari*; nam inaudita est dilectio, que amicum diligit, et presentiam ejus non amat, inquit Cassiodorus, super Ps. XVIII. Hinc S. Paulus, desiderium habens dissolvi, et esse cum Christo. I. PHILIP. 23.

5. *Facere, que placita sunt ei*, juxta illud Joannis: Ut cognoscat mundus, quoniam diligo Patrem etc. JOAN. XIV, 31.

6. *Contemnere pericula et adversa propter ipsum*, quia fortis est ut mors dilectio, CANT. VII, 6; et majorem caritatem nemo habet, quam qui animam suam ponit pro amicis suis. JOAN. XV, 13.

7. *Etiam imaginem illius, et alia ad ipsum pertinentia diligere*, juxta Proverbum: Qui amat quempiam, etiam canem ejus diligit, quanto magis proximum similem sibi? Juxta illud S. Joannis: Et hoc mandatum habemus a Deo, ut qui diligit Deum, diligit et fratrem suum. I. JOAN. IV, 12.

Potest etiam ex occasione verborum illorum Levitici: «Ignis semper in altari meo ardebit, quem nutrit Sacerdos subiectis ligna.» LEVIT. VI, 12.

Caritas igni comparari, et id probari in prima parte ex proprietatibus illius. 1. Quod semper tendat sursum ad suum centrum, ita et caritas, juxta illud S. Augustini: Fecisti nos, Domine, ad te, et inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te. S. AUG. I. IX Conf. c. 1. 2. Quod purificet, illuminet, calefaciat, uti facile ex effectibus caritatis supra indicatis videre est. 3. Quod valde fortis sit, et omnia in nutrimentum suum convertere conetur, quod vel maxime caritati convenit, ut quam aquæ multæ non potuerunt extinguere; nam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Hinc dicit cum S. Paulo: Quis nos separabit a caritate Dei? etc. ROM. VIII, 25.

In secunda parte potest ostendi, quomodo hic ignis nutrirî a nobis debeat per considerationem beneficiorum creationis, redemptionis, institutionis Sacramentorum, justificationis, predestinationis etc. juxta illud S. Augustini: O ignis qui semper ardes, et nunquam extingueris! O amor, qui semper ferves, et nunquam tepescis! Unde mihi verbum, ut exprimam signa dilectionis tue erga me propter innumerabilia beneficia, quibus ab improprie educasti me? etc. S. AUG. c. XVIII, *Solut.*

In epilogo posset invocari Spiritus S. dicendo: Veni, S. Spiritus etc.

Potest alio modo caritas igni comparari, et in exordio narrari fabula de Prometheus ignem seu particulam divine auro de celo auferente, ut corpus a se confictum animaret, dicique, hoc cum veritate dici posse de corpore Ecclesie mystico, et igne caritatis a S. Spiritu allato. Ostendatur postea in corpore concionis, quomodo caritas sit anima Ecclesie et membrorum ejus. Et 4. quidem: quomodo exerceat officium anime vegetative, faciens hominem attrahere alimentum et vegetari. Est autem triplex hoc alimentum, scilicet: Verbum Dei, S. Eucharistia, Voluntas Dei etc. quæ in antiquo Testamento parum, vel omnino non attrahebantur, unde Deus per David querebatur: «Quadragesima annis proximis fui generacioni huic, et dixi: Semper hi errant corde; ipsi vero non cognoverunt vias meas.» PSAL. XCIV, 40. Sed post adventum Spiritus S. velut anime mox copiose, et quidem Eucharistiam

etiam quotidie attrahebant, et per hoc adeo vegetabantur, ut contra omnes tentationes robustissime evaderent. 2. Quomodo exerceat officium anime sensitive, faciens videre celestia per meditationem et fidem, audire Verbum Dei et inspirationes illius, odorari odorem honorum exemplorum et virtutum a Christo et SS. relictorum, gustare suavitatem Domini et bonæ conscientie, tangere difficilia etiam opera, quæ prius horrebat; movere se, et ambulare viam mandatorum et consiliorum, immo exultare ut gigantes ad emrendam viam, ita ut diceret sponsa: Similis est dilectus meus caprea etc. 3. Quomodo exerceat officium anime rationalis, recte apprehendendo celestia, et terrestria spernendo cum S. Paulo: Omnia detrimentum feci etc. Et cum S. Ignatio: O quam sordet mihi terra, cum cælum aspicio! Judicando sincere, Deum esse super omnia amandum, seipsum odio habendum, proximum diligendum sicut seipsum, omnia esse vanitatem præter amare Deum etc. Discurrendo, et convincendo voluntatem, ut amplectatur, quæ Christus amavit, et fugiat, quæ ille vitanda docuit. Volendo recte, et amplectatur virtutes, et vitia fugiat, conformando voluntatem suam cum divina etc. reminiscendo semper Deum, et dicendo cum S. David: Providebam Dominum etc. PSAL. XV, 8. Memor fui Dei, et delectatus etc. PSAL. LXXVI, 4.

In epilogo hortari posset, ut hanc animam omni custodia defendant, quoniam ex ipsa vita procedit. Atque adeo fugiant ignem concupiscentie, aquam terrenarum delectationum, laqueum divitiarum, latrones malos socios, vulnera peccati mortalis, etc. nutriant calorem naturalem pane Angelico, hauriant aërem divinarum inspirationum et gratie divine per orationem juxta illud: Os meum aperui et attraxi spiritum. PSAL. XI, 431. Non ascendat in altum, ne cadat, et elidat spiritum; semper sit memor illius Matth. Quid prodest homini, si mundum universum lucretur etc. MATTH. XVI, 2, 26.

Potest caritas auro comparari, juxta illud Apocalypsis: «Suadeo tibi emere a me aurum ignitum, ut locuples fias.» APOC. III, 17.

In corpore concionis possunt quatuor auri proprietates comparari cum effectibus amoris; nempe. 1. Præstantia auri super alia metalla cum dignitate amoris. 2. Utilitas ad omnia cum efficacia caritatis ad omnia a Deo impetranda; si enim pietas ad omnia

utilis, quidni multa magis caritas? Si quantibus Regnum Dei omnia adiecerit, quanto magis diligentibus? Tunc implebitur illud: Carissimi, si cor nostrum etc. I JOAN. III, 30. — 3. Aptitudo dilatationis cum extensione caritatis ad proximum; dum cedens percussioibus, seu persecutionibus se magis dilatat, et sinum quodammodo magis aperit, etiam inimicis. 4. Vis confortandi cor cum virtute caritatis eundem effectum spiritaliter præstante ante, in et post mortem; quæ omnia facile fusus deduci possunt. Hortetur ergo, ut emant hoc aurum offerendo pro eo seipsos, sicut sæpe homines se diabolo pro auro transcribunt, tantoque promptius faciant, quanto præstantius et verius est hoc aurum, et quanto certior promissa a Christo, quam diabolo facta. Subscribant ergo se sanguine suo, et promittant se multos in obsequium adducturos,

CONCEPTUS PRÆDICABILES.

Balthasar Alvarez, ex Societate Jesu, aiebat, religiosas domos videri sibi nosocomia divina caritate vulneratorum. Qui enim aliter ibi ex disciplina vitam possent traducere? Fornaces item, in quibus innumerabilibus Dei donis, quasi subditis ignibus corda quantumvis lapidea amore solverentur. Nimirum tum ex rei dignitate loquebatur, tum ex animi sententia, cum ita comparatus viveret, ut humanis omnibus major, Deoque tantum modo intentus. JOAN. RUOD. v. amor, exem. XV.

Sacer textus refert, quod plurima turba sequebatur Christum, et causam hanc adjicit, quia videbant signa, quæ faciebat super his, qui infirmabantur. Variæ fuerunt sequele consilia. Namque alii illum sequebantur, ut viderent miracula nova, hi curiosi. Alii, ut comederent de panibus ejus, hi gulosi. Alii, ut sanitatem reciperent, hi infirmi. Alii, ut eum in sermone caperent, hi Pharisei. Alii, ut doctrinam ejus acciperent, hi Discipuli. Cumque tam multi illum sequerentur, solos hoc nomine laudat Discipulos, dicens: «Vos, qui secuti estis me.» MATTH. XIX, vers. 28. Sed quomodo Christus solos ait secutos Discipulos, cum Joannes dicat: *Sequebatur eum multitudo magna?* Respondet, Christi arbitrio et existimatione eos solos illum sequi, qui solum sequuntur, ut sequantur, et ob id

tantum amant, ut ament, sine alterius lucri cupiditate expectatione, aut cupiditate, quia et hoc omnium maximum lucrum est, quod Deus amari se permittit a creaturis tam vilibus et abjectis, quam sunt homines, itaque vult etiam diligi, tantum ut diligatur, quia amor, qui non est avidus lucri, huic Deus plurimum defert. Propterea dicebat S. Augustinus, tractatu septuagesimo sexto in Joannem: Quia diligunt, eliguntur; hoc est, ii, qui amant solum, ut ament, hoc Deus unice amat, ii Dei ingenium, quantum homini fas, referunt, et mores æmulantur. DIDACUS NYSSENUS. *Dom. 4 Quadra* § 3.

Dignum est notatu, quod Deus in veteri lege cavet, ne sibi asinus offerretur: «Nolo mihi brutum tam brutum immoles, sed primogenitum asini mutabis ove, quod si non redemeris, interficietur,» inquit, Exod. decimo tertio, versus decimo tertio. Bovem et contra tam gratum habebat, ut eum sibi litari etiam præceperit. Quid vero causæ, quod tam vehementer et probatior bovem Dominus, et improbatior asinum? Sanctus Basilius Magnus in caput primum Isaia reddit rationem quam acutam, tam opportunam, atque ab Isaia indicatam causam, cum inquit: «Bos cognovit possessorem suum, et asinus præsepe domini sui.» Isaia c. I, v. 3. Bos dominum suum novit, nec præter illum aliud quidquam spectat. Asinus vero non domini, sed præsepi, sed pabuli, sed commodi sui rationem habet. Hinc jam elucebit, quare domo sua prohibeat asinum, quam tecto dignetur bovem Deus. Facit nempe hoc, ut intelligatur, eos solos Domino charos, qui pro more bovis cognoscunt possessorem suum, illumque solum, nec aliud extra, aut præter ipsum spectant, ii scilicet diligunt illum tantum, ut diligant; sed qui asino similes solum sibi questum, et emolumentum proprium propositum habent, ut asinus præsepe domini sui, hos non tantopere diligit Deus; nec enim amat amatores ambitiosos utilitatis sue, nec gratam habet voluntatem, quæ commodis propriis nititur. Ibidem.

Disputat S. Joannes Chrysostomus ibidem, utrius horum sanctorum Patriarcharum major fuerit fides, et amor in Deum. Desinitque ita: Majorem iste (Henoeh) fidem, quam Abel ostendit. Quo argumento id, Doctor sancte, evincis? Eo, inquit, quia nihil illi retributum erat. Obsequia Henoehi nulla exteriori benevolentia remuneravit Deus, uti

Abelis, qui cum lectiora et præstantiora obtulit, *respecti Dominus ad Abel*, Genesios quarto, versu quarto, ubi aliorum versio habet: « inflammavit Dominus super Abel, » igne scilicet inde submisso, quo significabat, acceptam sibi esse ejus oblationem, et gratum officium. Numquam tale quiddam cum Henoch egit. Is vero est integerrimus amor, inquit Chrysostomus, ea sincerissima fides hominis, qui Deum amabat, illique credebatur et servebatur, quamquam nullo indicio declaratum haberet, talia sua opera illi probari, hinc enim palam erat, quod Deum amabat tantum, ut amaret, eique famulabatur solum, ut famularetur; neque magnum erat, quod Deum Abel diligeret et coleret, privatum enim suum hoc ex illo emolumentum habebat, quod sciret grata esse illi sua obsequia. Minus ergo aliquid hac re faciebat, quam Henoch, ut proinde bene dictum sit a S. Chrysostomo: Majorem fidem habuit Henoch, quam Abel, quia nihil illi retributum erat. *Ibidem*.

Salus mundi tantis sæculorum omnium suspiciis expetita in lucem mundi prodit, quod cum Angelus quidam pastoribus nuntiasset, subito facta est cum illo multitudo militiæ cœlestis laudantium Deum, et dicentium: « Gloria in altissimis Deo, et in terra pax hominibus bonæ voluntatis. » *Luce* II, 13, 14. S. Cæsarius notavit pacem e cœlis nuntiatam non boni ingenii, felicis memorie, multarum divitiarum, sed bonæ voluntatis hominibus. Quare his solum pro bona sua voluntate, non aliis similiter pro opum copia, ingenii præstantia, virium robore, corporis valetudine pax nuntiata fuit? Respondet ille, *homil. XIX*: Quia potest dicere aliquis, facultatem non habeo. Ut non obscundes Deo præcipit elemosynam, inopia facere potest. Infirmum ægra sua valetudo excusat, ut sit immunis a jejunio. Sic alia sunt non pauca, quæ homo, cum per vires suas moraliter nequeat, non teneatur etiam præstare, quamdiu ista imbecillitas obstat. Verum nunquid potest quisquam dicere: Bonam voluntatem habere non possum? Ergo cæterorum bonorum operum intermissio justam rationem habere potest, sed ut non propendat voluntate in Deum, ut non amet illum, id citra piaculum fieri nequit. Nunquid enim potes dicere: Bonam voluntatem habere non possum? Non potes sane; propterea etiam bonæ voluntatis hominibus pax promittitur, ut ad omnes pax

illa pertinere intelligatur, velut omnes bonæ voluntatis esse possunt. *Ibidem*, p. 2, fol. 327.

Merito admireris, quod Rex ille, cum ingrederetur nuptiarum locum, ut videret convivas suos, quibus opulentissimum epulum apparaverat, et quantum quisque splendoris suo vestium ornato, et elegantia ad convivii magnificentiam conferret, unum ex omnibus objurgavit, quod cum sordido habitu ad nuptias tam illustres venisset, dicens: « Quomodo hæc intrasti non habens vestem nuptialem? » *Math. XXII, 12*. Notandum, quod hunc hominem increpat, non de auri, argenti, gemmarum, unionum, taliumque rerum inopia, sive neglectu, sed de sola incuratione vestitus, quod indumentum non haberet nuptiale. Quid hoc vestimentum erat, quod apud ignavum et improvidum convivam Rex desiderabat? S. Gregorius, *Homil. XXXVIII* ait: Quid ergo debemus intelligere per nuptialem vestem, nisi caritatem? Caritas ergo fuit, qua ornatum suum hospitem Rex volebat, de cujus neglectu, cum illum objurgavit, eo nobis paradigmata significare voluit, si forte ad festa Dei convenimus a jejuniarum, vigiliarum, cæterarumque corporis afflictionum, aut virtutum quarundam aliarum ornamentis nudi, non propterea penas a nobis exacturum Deum, cum viderit nos ea pro tenuitate seu virium, seu facultatum parare non posse. At si absque caritatis trabea nos videat, id gravissime ulciscetur, quod ea parabilissima sit, nec quicquam ardui insit amori Dei, ob quod excusate prætermitti possit, quantumvis sint alia, quorum sepe vel pars aliqua excusabilis. Ea propter dicebat Regius Propheta: « Non est, qui se abscondat a calore ejus. » *Psal. XVIII, 7*. In quæ Hugo Cardinalis sic commentatur: Nec est, qui se excusare possit, qui eum diligere possit. Dilectio nimirum actio voluntatis est, et liberi arbitrii opus, idcirco qui non diligit, non habet, quod negligentiam hæc in re suam purget, nec est, qui se abscondat. Quicquid obtendas, non effugies penam, si negligas præcepti tam justi observantiam. *Ibidem*, fol. 223.

Pulchre hanc in rem dictum a Philone Judæo de victimis offerentibus: Quid hic molestum est, aut difficile? Non juberis maria nondum prius tentata trajicere, et tempestate furente in mediis fluctibus susque deque jactari procellis inter se conficiantibus; non itinera ingredi feris infestata et

latronibus, satis est, si annuat animus. Cor, animum, voluntatem promptam appetit Dominus, hæc illi sufficit, eaque satisfacis officio tuo, quam si prætermittas, inexcusabilis est tua ignavia. *Ibidem*.

Quamquam longum erat septem annorum, et tanti laboris spatium, septennium tamen illud non majus septiduo Jacobo videbatur, breveque tempus, et levem laborem, et facilem pactionem putabat, quoties ea conferebat cum flagranti amore, quo animus illius occupatus formosam Rachelem deperibat: « Videbantur ei dies pauci præ amoris magnitudine. » *Gen. XXIX, 20*. Ubi Interpretes, cum in hunc locum incidunt, notant potentiam amoris magnam, et vires, quas pectori infundit, quod invadit; nec enim est mare, quod non suleat, nec mons, quem non complanat, nec ignis, quem non oppugnet, nec incommodum, quod non contemnat, vel conterat, nec impossibile, quod non tentet. Ita sentit Ablensis, quando observat, quod Jacobo tam prompte lætanterque suscepti septennis servitutis duos ac diuturnos labores, ut formosam ovium custodem nancisci posset, neque lubens tantum suscepit, verum et exiguis brevibusque, ac leves, prout illam deperibat, existimavit. Nullus enim labor magnus videtur amanti, ignes non timet, nives spernit, gladiis se opponit, et omnia pericula sibi grata reputat, inquit ille. Quidquid aliis durum, molestum, operosum, hoc illi voluptas est, et deliciosus paradisi. *Idem in Polit. par. 2, l. II, c. 11*.

Dictis vires adjiciet id, quod Diogenes Laertius, qui veterum Philosophorum historias conscripsit, refert, estque fere hujusmodi: Interrogati Athenienses de nomine, quod accomodatissimum amori fore putarent, postquam diu secum altercati varios edidissent titulos, qui in illum quadrare videbantur, sed proprietates ejus non satis exacte exprimebant, demum unum repererunt epithetum, quod significandis illius qualitatibus, et conditionibus aptissimum putarunt. Itaque propositæ questioni sic responderunt: Amor pro nomine *Annuens* vocetur. Annuens idem est, quod omnibus assentiens, *der zu allem ja sagt*. Admirabilis revera titulus, et qui aptius in neminem, quam in amantem cadat. Effusissimus, et maxime prodigus homo non concedit semper omnia, quæ rogantur, non occurrit omnibus, quæ petuntur. Valentissimus non nunquam debilitatur. Ingeniosissimus non

semper superat obscuritatem alicujus difficilis questionis. Prudentissimus et consultissimus non semper isti comparatus est, ut recte de omni re quovis tempore pronuntiet. Facilis ad risum, hilari et jucundo promptoque ad honestos jocos animo non semper exporrigit frontem, non semper remittit supercilium. At qui vere et integre amat, semper idem est, omni occasione ad omnia promptus, quia est annuens, omnibus assentiens, ut Maria Magdalena gladiis, spiculis, tormentis æneis, machinis fulminaribus intrepidum pectus amicosse objicere, cuique temporis inclementiæ sese accommodare, nemini quidquam noverat negare, gratificari omnibus, quantum poterat, studebat, idque amore sui Jesu. *Ibidem*, fol. 63.

S. Gregorius, in *Psalm. XIV*, ait: Machina cordis vis amoris. Bene expressit his verbis doctus Sanctus magnam violentiam amoris. Quando sive muniendi, sive exornandi ædificii necessitas postulat ut ingens aliquod, vastumque saxum ad locum illius editiorum sublevetur, quod humeris in locum sibi convenientem efferi nequeat, invenit ingeniosus hominum industria instrumentum quoddam, seu machinam volubilem, quam viri pauci dum ineunt, et gyrant, ac velut convolvunt immanes lapides, et gravissima saxa tam leviter attollunt, ac si exiguis lapillis esset. Huc alluisse videtur Sanctus Gregorius, cum ait: Vim amoris esse machinam cordis. Amor enim cor, quocumque libet, transfert et attollit. Nonne hoc experimento quotidiano discimus. Avarus, cujus tam grave semper ac durum cor, manus autem, ac si congelaverint, tam pigræ et torpentes ad dandum, si pectoris sedem amori semel concedat et permittat, quam faciliter a sordida paritate ad generosam liberalitatem transfertur, aut transit ipse? Timidus et ignavus quem levissima umbra exterrit, nonne est ferrox, et Mars quidam bellicosus, simul ac sub Cupidinis vexillis militare incipit? Quis negare possit? Qui furiose rixatur, et cœcatur ira, nonne mitescit, ut agnus, tigris que feritatem facile deponit, cum eam videt, quam deperit? Per momenta singula experimur. Quis has facit mutationes? Quis corda ista sic movet? Quis sublevat illa tam gravia saxa? Amor, cujus vis est machina sursum attollens quantavis pondera? Machina cordis vis amoris. Ubi amor regnat, non est periculum, quod exterrat, neque discrimen, quod adferat metum. *Ibidem*.

Sponsa illa de Cantieis, cum de Sponso suo, vitæque ac morum illius conditione dissereret, aiebat, illum malo frondosæ, opacæ, patulæ, proluxæ, ac venustæ similem esse, quæ foliorum copia colorem prohibeat, elegantia oculos pascat, fructibus necessitatem famis levet, inquiens : « Sicut malus inter ligna sylvarum ; sub umbra illius, quem desideraveram, sedi, et fructus ejus dulcis gutturi meo. » Cant. XXIII. Acuta est in hunc locum S. Bernardi annotatio, quæ sic habet : Non dixit, sub umbra, quam desideraveram, sed illius, quem desideraveram, ut indicaret, se non umbam ad refrigerium sui quærere, sed arborem spectare, et devenerari ; velut dictum fuisset, illam ad bene agendum non dicit sponsum, sed ipsius puro amore motam fuisse ; neque munera illius, sed personam solum respexisse. Illum unice attendebat, is illi actionum omnium scopus et finis erat ; beneficia, quæ ab illo consequi poterat, non cogitabat. Integerrimus nempe amor magis dilectum, quam ejus favorem spectat, ipsiusque amore magis, quam remunerationis expectatione movetur, ut gratificari ei studeat ; maximum enim et largissimum præmium, quodcumque tali ex re evenire potest, illud est, si non ob aliud diligit, quam ut diligit, et solius amoris amore amet.

Sophis, Rex Indorum, teste Curtio l. IX, ut Alexandro Magno quam nobiles ad vendendum canes aleret, quam leonibus infestos, quam in defensione, morsuque pertinaces ostenderet, in conspectu leonem eximie magnitudinis jussit emitti, et quatuor omnino admoveri canes, qui celeriter occuparunt feram, tum et iis, qui assueverant talibus ministeriis, unius canis, leoni adhaerens, crura avellere, et quia non sequebatur, ferro amputare cepit ; nec sic quidem perviciæ victa, rursus aliam partem secare instituit, et inde non segnius hærentem ferro subinde cædebat, ille in vulnere feræ dentes moribundus infixerat. Hoc emblemate perfecti amoris constantia representatur, qui quæ ubi semel dilectum apprehendit, ita res omnes humanas despiciit, ita infra se positas arbitratur, ut omnes fortunas, vitæque commoda everti, dissiparique facile sinet, dummodo Deo tranquille potiatur. PENEQUIN. par. l. c. xxv.

Tollatur sol, et hortis venustas, nemoribus vigor et viror, campi amenitas, palatii splendor, mundo sua forma perit. Aufera-

tur amor, et castitas nititur, fortitudini decus, modestiæ gratia, prudentiæ fulgor, pietatis meritum, spei præmium, fidei utilitas occubuit. BARRI affect. 31.

Meditando quandoque cognoscere cepit S. Gertrudis interiorum deformitatem suam, et in ea tantum, sibi metipsum displicere, quod quasi anxie vacillans, cogitabat quomodo unquam perperderet, ibi penetrans oculus divinitatis conspiceret infinitas. Super quotali responso est consolata : Amor facit placentiam. Unde intellexit, quod si in terrenis hominibus amor tantum prævalet, quod quandoque deformes propter dilectionem placent eis, a quibus diliguntur, et etiam interdum tantum placent, quod amatores per vim dilectionis desiderant similari amatis, quomodo tunc diffidendum est in eo, qui Deus caritas est, quod ex vi amoris non possit placitos facere, quos amat ? Lib. III, *Insmat.* c. xxx, § 21.

Seneca de virtutum moralium consecutione cum amico suo disputans : Quid tibi opus est, ut sis bonus ? inquit ; et uno verbo questioni, primo aspectu arduæ et intricatæ, respondet : Velle. Epist. lxxx.

Quod responsum dedit etiam S. Thomas, in rebus pertractandis et illustandis perspicacissimus, dum sorori, quæ breviori via ad perfectionem niteretur, interroganti dixit : Velis. Unde merito, cum S. Augustino, concludere possum : Vides igitur in nostra voluntate esse positum, ut hoc fruamur tanto, et tam vero bono. Quid enim tam in voluntate, quam ipsa voluntas est ? Neque est, quod hanc difficultatem in Deum aliquis rejiciat, eum ipse hunc amorem super omnia impetret, gratia præveniat, et ejus impetratione delectetur. Ignem veni, inquit, mittere in terram, et quid volo, nisi ut accendatur ? Quid si etiam ex parte nostra accedat deprecatio ? Ea vero quid facilius, quid expeditius ? Præsertim si brevis oratio etiam hæc in parte non parum momenti et virtutum ad impetrandum sit habitura. Dixit aliquando Sanctæ Brigitæ Mater Dei amantissima, eum, qui unum duntaxat *Pater*, pro caritate obtinenda, pronuntiaret, effectu fructuque non esse frustrandum.

Sponsa in Cantieis, tametsi a custodibus civitatis pessime habita, multisque fuisset verberibus, aliisque injuriis affecta : « Invenierunt me vigiles, qui custodiunt civitatem, percuesserunt me, et vulneraverunt me, tulerunt pallium meum mihi. » Et tamen

filiabus Jerusalem, quas fortuito obvias habuit, dixit : « Adjuro vos, filie Jerusalem, si inveneritis dilectum, ut nuntietis ei, quia amore langueo. » Ubi notandum, quod nullam prorsus verberum, vulnorum aliarumque acceptarum injuriarum mentionem fecerit ; quia sincere et adenter amans pro deliciis et voluptatibus habet omne illud, quod pro objecto amato sustinet et patitur. MANSI, disc. xviii, n. 11.

Unde Sanctus Gregorius ait : Quid grave non leviter tolerat, qui amat ; quidquid enim diligit, cum magna devotione portatur. Est quedam magna Dei ancilla, valde ab eodem illuminata, quæ dicere solebat, quod, postquam a celesti sagittario vulnerata fuit, deinceps quid pati sit, prorsus ignoraverit, quia fortis est ut mors dilectio. Si dederit homo omnem substantiam suam pro dilectione, quasi nihil despiciet eam. S. GREG. l. V, t. I in *I. Reg.* xxii.

Alitici nonnulli, prout in Confessionibus S. Augustini legitimus, ad mundi contemptum in se excitandum ita inter se loquebantur : Quot et quenam molestiæ subeundæ sunt, ut quis ad Imperatoris amicitiam et benevolentiam pervenire possit ! Imo, dicebant, posito etiam, quod quis ad illud felicitatis eulmen tandem pertingat, per quot pericula pervenitur ad grandis periculum ! At vero, subjungebat inter eosdem alius, amicus Dei si voluero esse, nunc fio. Quenam, obsecro, illa futura esset hominis felicitas, in ejus arbitrio et libera potestate consisteret. Monarchiæ alienigenis potentissimi concilianda gratia, et intima amicitia ; seu potius Monarchiæ ejus inseparabilis societas, et tamen longe excellentius quid est, quod aliquis amicus Dei constituatur, et quidem id, si voluero, nunc fio. Ad hoc enim sufficit, si interius sinceri erga Deum amoris actus elicias. S. AUG. l. VIII *Conf.* c. viii.

S. Thomas postquam tributum illud, quod Deus noster a nobis exigit, leve esse hisce verbis dixisset : Advertite, et considerate, quam leve tributum Dominus a nobis exigit ; pro tantis beneficiis nihil aliud exigit, nisi amorem ; mox nisi tributum illud prompte solvamus, nostram nobis ingratitudinem severissime exprobrat, et justa Dei comminatur supplicia, dicens : O quam merito, quam juste damnabitur, qui maluit ardere, quam amare. O peccator, talis tibi visus est Deus, tam onerosus amor Dei tui,

ut malis sempiternis incendiis deputari, quam amare ? S. THOM. VILLAN. conc. de *Fied.*

S. Augustinus illa S. Joannis verba : « Mandata ejus gratia non sunt, » declarans, aliam quamdam rationem assignat, cur jugum hoc facili negotio sustineatur : Quomodo est grave, inquit, cum sit dilectionis mandatum ? S. AUG. l. de *Nat. et Grat.*

Idiota, in cap. i libri, quod de amore Dei composuit, ita scribit : Inclinat amor amantem, neque in hoc laborat, amor difficultatem non novit. Amor lascivus, quantumvis duram ei, qui illam sectatur, legem præscribat, hæc tamen ei semper suavis esse videtur, quanto igitur majorem vim in peccatore Christiano obtineat amor divinus ? Chrysologus ait : Fortem faciat vis amoris, quia nihil durum, nil amarum, nil grave, nil lethale computat amor verus. Quod ferum ? Quæ vulnera ? Quæ poena ? Quæ mortes amorem prevalent superare perfectum ?

Vulnerasti cor meum, soror mea sponsa, vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum. Verbis hisce celestis amator suos erga ardentissime amantem animam exprimit amorem reciproci affectus. S. Gregorius textum hunc aptissima quadam similitudine explicat : Sicut enim, qui sagittam suam in medullis seipsum evibrare nititur, ad hoc, ut non erret, sed sagittæ jactum tanto de meta assecutione securiorum efficiat, unum oculorum suorum occludere solet ; ita quoque sponsa unum oculorum suorum sponso suo clausum exhibet, clausum, inquam, ad cunctas hæc res terrenas, ut alterum affectus sui oculum tanto vehementius in Creatorem suum defigat. Qui ad solam Dei naturam visus acumen dirigit, is in cæteris omnibus cæcus, ad quæ multorum oculi respiciunt, MANSI, disc. xv, num. 13.

Figura prædictæ veritatis maxime expressiva, nisi fallar, fuit illi coram Salomone a duabus matribus habita contentio et controversia. Porro historia notissima est, quodnam scilicet fuerit sapientissimi illius Judicis in hac perplexitate dirimenda judicium. Nimirum ut quænam ex ambabus mulieribus germana mater esset, claris elucesceret, præcepit : « Afferte mihi gladium ! » Equè allato, infantem per medium secari, et unam illius partem uni et dimidiam partem alteri dari. Quæ sententia, quænam illius vera et indubitata genitrix esset, detexit. Commota sunt quippe viscera ejus super filio suo, inde

et dixit: « Obsecro, Domine, da illi infantem vivum » non vero eadem fuit fletæ et personatæ matris opinio, utpote, quæ ait: « Nec mihi, nec tibi, sed dividatur. » Paulus de Palatio ait: Bona mater integrum non divisum vult filium, licet quæ se matrem fingebat, dividi filium optaret; ita Deus integrum cor, non divisum vult; ita quoque tunc, quam anima a Deo electa et prædicta sit, agnosceretur, si diabolo consulenti, ut cor inter Deum et ipsum per affectum dividatur, nec mihi, nec Deo, sed dividatur, ipsa non consentiendo solida in se, et constans perseveraverit, nec cor per amorem in diversa dispersum dividi permiserit. Hac historia Didacæ Stella verba illa: « Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota anima tua, » exponens utitur, dum ait: Non vult Deus cor divisum, sed integrum. Salomon valuti prudentissimus infantem integrum et intactum matri tradidit, et noluit ut divideretur. Mundus, inquit, dividatur, Deus vero contrarium. Enim vero si certum, et indubitatum aliquod signum nosse desideremus, e quo an noster erga Deum amor filialis sit, agnoscere possimus, examinandum nobis cor nostrum erit, videndumque, an sit divisum, sive an aliquam illius partem creaturis cesserimus; quia si simul cum Deo voluptates, honores, aut divitias dilexerimus, manifestum id nobis indicium erit, quod Deus a nobis eo modo, quo amari cupit, minime diligatur. Unde S. Augustinus ait: Excludit malum amorem mundi, ut implearis amore Dei; vas es, sed adhuc plenum es (amore scilicet mundi) funde quod habes, ut accipias quod non habes.

S. Athanasius quoque apte ad intentum interrogat, cur Pater æternus redemptionem nostram a Filio consummari voluerit, non vero ad hunc finem Angeli ejuspiam opera uti voluerit? Respondetque id factum esse, ne ulla nobis daretur occasio amorem Deo debitum transferendi in creaturam; quia si ab Angelo fuisset redempti, motivum utique efficacissimum habituri fuisset amoris nostri partem eidem quoque impendendi. Conveniebat redemptionem fieri per eum, qui naturæ Dominus erat, ne alium nobis Dominum agnosceremus. S. ATHANASUS, ser. III in *Arian*.

Cui consonat illa Sancti Anselmi meditatio, dicentis: Qui creavit te, ipse redemit te, ne amorem tuum divides partim Creatori, partim tribuens Redemptori.

Quodnam, obsecro, in eo latet mysterium, quod Salvator noster innocentissimam quidem carnem suam sibi dilacerari et vulnerari permiserit, nec tamen tunicam seu vestem inconsutilem dividi voluerit? Num forte ideo id factum est, quia tunica hæc opus manuum sanctissime Matris sue fuit? Sed et Corpus Christi e virgine Matris sue sanguine conditum fuit. Aut vero factum est ideo, quia vestis illa unitatem Ecclesie sue præfigurabat, prout in apparitione S. Petro Alexandrino facta ostendit? Omnia in figura contingebant. Omnia hæc bene quidem dicuntur et aptissime, verumtamen Idiota per vestem hanc caritatem seu amorem divinum intelligit, qui divisionem minime admittit: Designatur, inquit, per tuam tunicam inconsutilem, quæ neque scissa fuit, nec divisa, quia amor neque dividi debet, neque scindi, et qui eum dividunt, vel scindunt, peiores videntur, quam milites te crucifigentes, qui tuam tunicam dividere noluerunt. *Idiot. c. xxxii*.

Deus per os Isaia Prophetæ nobis quoque insinuat, angustum esse lectum seu thalamum, in quo cum anima dulciter quiescit, ac proinde eundem alterius incapacem esse: Coangustatum est enim stratum, ita ut alter decidat, et pallium breve utrumque operire non potest. *Isai. xxviii, 20*.

Porro quid per hunc *lectum angustum* intelligatur, Dionysius Carthusianus optime declarat, dum ait: Hoc stratum est fundus cordis humani, in quo pariter quiescere nequeunt amor mundi, et amor Dei, carnalis affectio, et spiritualis dilectio, sed alter alterum pellit; ac proinde cum cor nostrum adeo sit modicum et angustum, et consequenter ad hoc, ut Deo nostro adeo nos ferventer et tenerè amanti, tanquam benefactori nostro digne respondere possit, ignem et amorem sufficientem nequaquam exhibere possimus, minime profecto convenit, ut modicum hunc amorem demonio, mundo, sensui, ac inimicis nostris partem communicemus.

Sponsus celestis animæ amanti præcipit dicens: « Pone me ut signaculum super cor tuum. » Etenim quando in littera aliqua sigillum aut figura Principis alicujus conspicitur, magnus illi honor et respectus ab omnibus illam videntibus defertur, nec quisquam est, qui illam contemnere aut aperire audeat; atqui Deus noster, utpote valde zelotypus, et amoris animæ nostræ cupidissimus

illius sponsus per hanc similitudinem eandem monere voluit, futurum esse, ut, si ipsum, velut sigillum quoddam cordi suo imprimeret, nullus alius affectus vel amor ad illam aliquem sit aditum obtenturus; ex quo enim Creatorem illud occupasse conspiciunt, nulli eo subingredi licebit creaturæ. Unde S. Ambrosius ita meditat: Dulcissime et amantissime Jesu, infunde, obsecro, multitudinem caritatis tuæ pectori meo, ut te solum in corde habeam, scribe digito tuo in pectore meo dulcem tui memoriam, nulla unquam oblivione delendam. *S. AMBROSIIUS med. c. xxxiii*.

Didacæ Stella nobilem quamdam considerationem in medium adducit; considerat enim, quod amor nobis superabundanter a Deo recompensetur, aut remuneretur, cum tamen nulla sui retributione indigeat. Dicit igitur: Nulla ratio est, ut amor mercede et retributione sit dignus. Verum est, quod operarius, qui mane summo diluculo surgit, et ad vesperam usque laborat, suum mercator stipendium; at vero qui amet, quid est, quod premium accipiat? Estne quid juvenilius, dulcius, aut suavius, quam semper diligere? Amor certe sui ipsius est merces, nobis vero ratione amoris et dilectionis gloriam retribuere, nihil aliud est, quam mercedem mercedi addere, et præmium præmio, et beneficium beneficio. Pro cuius meliori intelligentia evidentissimam quamdam adducat similitudinem alicujus sitibundi hominis, qui ardentissimam patitur sitim, miraque cum aviditate aquam bibendam tradi sibi postulat; quod si enim tali homini non solum petita subministraretur aqua, verum etiam eidem pro aqua postulata et exhibitâ pecunia daretur, ad hoc ut eandem hiberet, numquid largitas et munificentia ista inaudita res esset? Unde mox ita exclamat: O divina caritas, quibus te laudibus commendabo? Nam cum anima hæc nostra (qua nihil a Deo accepimus pretiosius) sine amore non vivere, nec stabilis permanere queat, præcipit ut amemus, et pro amoris mercede, gloriam retribuit. *Did. STELLA in cap. x Luc.*

B. Ægidius, qui socius fuit S. Francisci, ut sæcularem quemdam ad verum Dei amorem accenderet, die quodam in hunc cum ipso discensum digressus fuit: Erat aliquando nonnemo, qui nec manus, nec pedes, nec oculos habebat, qui, dum ab amico suo interrogaretur, an si aliquis in mundo

inveniri posset, qui ei lumen daret ad videndum, ad ambulandum pedes, nec non et manus, quæ non habebat, ei donaret, eum etiam amaturus, seque erga hunc benefactorem gratum exhibiturus esset? Miser ille a vestigio respondit: Me ei omnibus diebus vitæ in servitute etiam durissimam addiderem. Quo responso accepto, Ægidius ceptum discursum resumens, ei dixit: Equis autem ille est, qui tibi oculos, aures, linguam, manus, pedes, caput largitus est? Quis nobilissimus hoc corporis et animæ compositum tibi donavit? Non alius utique quam Deus: « Manus tuæ, Domine, fecerunt me, et plasmaverunt me totum in circuitu, » ac proinde si te in servitute addiceres hominis illius, qui tibi solum manus, pedes et oculos dedisset, qualis igitur, et quam est tua erga Deum gratitudo et amor, qui tibi ultra hosce sensus omnia alia donavit, imo et animam ipsam, eamque ad imaginem et similitudinem suam tribus nobilissimis potentis suis instructam creavit? *Mansi, dis. vii, n. 1.*

Quando fons aquæ vivæ in paludem se exonerat ibidem stagnatur, inficit aërem, animalia venenosa producit, prorsusque corrumpitur. Non vero item, quando in meatibus seu canalibus subterraneis constrictus, in deliciosum quemdam amœnumque hortum derivatur, ibi namque per varios sese aequeductus in altum erigens, postea ad terram fecundandam descendit, illamque herbas, flores, fructus, et quidquid tandem in horti areolis pulchrum et utile est, a natura arte cultivata produci potest, progeminare facit. *S. AUG. in Psal. xxxii*.

Hæc utique, quantum ego existimo, allusio pariter et exhortatio S. Augustini fuit, dicentis: Aquam amoris tui fluentem in cloacam, converte ad hortum; etenim amor noster, dum fertur ad creaturas, veluti in paludibus et luto stagnans generat serpentes, bufones, aliaque animalia venenosa, id est multa vitia et peccata; ac proinde divini amoris Secretarius optime nos monet: « Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt; si quis diligit mundum, non est caritas Patris in eo, quoniam omne, quod est in mundo, concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et superbia vitæ. » *II JOAN. II, 15 et 16.*

Non vero id nobis timendum est, quando amorem nostrum ab omnibus hisce rebus creatis subtrahimus, et Deo unimus, tunc

enim vere contempletur, quod Christus Salvator poster ait: « Si quis bibit ex hac aqua, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam. » Mystica hæc aqua terram animæ nostre fecundat floribus et fructibus omnium virtutum; ac proinde ait Ambrosius: Caritas omnium virtutum forma est, cum per ipsam omnium virtutum actus in debitum et ultimum finem ordinentur.

MISCELLANEA.

NATURA. Quidam amoris genium explicare volens pinxit adolescentem, et juxta illum quatuor mundi globos cum verbis: « His nihil. » Dextera vero manu elevante eor versus eorum, accensum flammis, inter quæ scriptum: « Soli Deo. » PHILIPP. KYSTEL. in *Nylo Myst.*

In Æthiopia ignis fuit, qui virginibus nihii nocebat, pollutarum manus urebat; hinc probationis ignis dictus. Talis ignis amor est. Idem.

In Anglia olim nobiles certamen ludicrum instituerunt, in quo quisque in clypeo florem, rosam, liliū depictum habebat; at Dux Britannicæ fasciculum florum, in quo omnes aliorum flores depicti erant cum lemmate: « In me omnia. »

Rosa Hiericuntina, etiam aridissima cum vel minimum aquæ imponitur, mox se explicat, et ramos diffundit; sic amor omnes tribulationes magno affectu accipit. DEX. *Ros. p. II, c. XV, §. 1.*

Christus interrogans ter S. Petrum, an plus, quam alii diligeret, indicare voluit, illum, qui aliis præficitur, diligere Deum debere plus quam sua, plus quam suos, et plus quam se. S. BEA.

S. Augustinus dixit, virtutem nihil aliud esse, quam ordinem amoris. S. AUG. I. XV *de Civ. Dei c. XII.*

Cum Pharao ad filios Israel sacrificare Deo volentes diceret: Sacrificate Domino. Oves tantum vestræ et armenta remaneant. Respondit Moyses: Cuncti greges ibunt nobiscum; non remanebit ex eis ungula, quæ necessaria sunt ad cultum Dei nostri. Sic et caritas nihil relinquere mundo aut carni vult, sed omnes vires et potentias secum ad sacrificium amoris offerendum ducit. STAFLET. *Dom. 12 post Pent. §. 3.*

Filiis Aaronis quoniam in thuribulum

ignem alienum posuerunt, igne sunt combusti. Ignis alienus in thuribulo est amor creaturæ inordinatus in corde. Cave ergo hunc imponere. Ibidem.

Cum quinque viri de tribu Dan Michæa conflatile idolum abstulissent, et illo cum lacrymis sequente dicerent: Quid tibi vis? Cur clamas? Respondit ille: Deos meos, quos mihi feci, tulistis, et dicitis: Quid tibi est? Quanto magis clamabit anima, cum verus Deus illi ablati ex corde fuerit? Idem *Dom. 18 post Pent.*

Sponsa, Cant. III, non dixit in lecto, sed in lectulo quæram, quem diligit anima mea. Super quæ verba Gilbertus ait: Ego plane corelationem quandam in hoc verbo intelligo, ut soli secum dilecto sufficiat. Bonum est ergo, non dilatare, sed contrahere cogitationes et cordis lectulum. IUD. NYSS. *Sabb. post Cin. perioch. III.*

Miratur S. Augustinus, in Ps. CXLIX, quod David dicat, reges alligandos in compediibus et nobiles eorum in manicis ferreis, idque inter mirabilia novi Testamenti ponat; sed respondet: Si ferrea sunt, quamdiu fiment; ament et aurea erunt. Idem ser. VII *post Cin.*

S. Chrysostorus quærens, cur S. Joannes Bapt. baptizaverit et predicaverit in deserto, respondet his verbis: Sciebat Christesse venturum et querebat in deserto. Separaverat se a multitudine; oculis enim expectantibus Christum, nihil aliud aspicere dignum est, præter Christum. Idem in *Sabb. post Cin. per. III.*

Innocentius III rationem reddens, cur, Cant. VIII, v. 6, dictum est: Fortis est ut mors dilectio, dura sicut infernus emulatio? respondet: Tantam in pœnis reprobi tolerant angustiam, ut vix aliquid cogitare possint, ubi versant vim doloris. Sic amor amantem alibi versari non sinit; quam apud eum, quem diligit. IXXV. III, I. *de Contemptu mundi, c. VII.*

Heliotropium non tantum sereno, sed etiam nubilo die solem sequitur. Tantus sideris amor est, inquit Plinius, ut etiam nubilo die alibi versari non sinit; quam apud eum, quem diligit. IXXV. III, I. *de Contemptu mundi, c. VII.*

Si amanti Terentiano usque adeo insanire licuit, ut Thaidi suæ diceret: Dies noctesque ames me, me desideres, me somnias, me expectes, de me cogites, me speres, me te oblectes, mecum tota sis, meus fac sis prostremo animus, quando ego sum tuus.

Refert Plutarcus, Regiam Cleopatram tam ardenti M. Antonii amore flagrasse, ut assumpto ancillæ habitu, quo regiam ma-

jestatem dissimularet, in mediis noctis tenebris per plateas civitatis illum quarieret. PLUTARC. in *Vita Antonii.* Sed quid hoc ad amorem Dei, qui regna exuere, et monasteria intrare facit?

Sponsus de sponsa dicit, Cant. VII: Statura tua assimilata est palmæ, quia hæc arbor sola ad radicem est tenuis, supra vero ad cacumen crassa; sic ergo et sponsæ amor erga creaturas tenuis erat, grandis erga Deum. S. GREG. I. XIX *Mor. c. XXV.*

Qui bene probare vult dispositionem cordis, tangat pulsum in sinistra, ut medici solent; ita et qui vult probare dispositionem dilectionis, tangat et probet hominem adversitate, quia certior est probatio; verus enim amor non nisi passionibus probatur. NYSS. in *Dom. 20, per. IV.*

Plato dixit, amorem magnum Deum esse et omnipotentem, quippe cui nec Hercules resistere potuit, et ejus famulum se esse Socrates ex Delfico oraculo sapientissimæ publicæ professus est. ORAT. *Ex. temp. p. II, c. III.*

Lacedæmones prius quam ad bellum exiebant, victimas amori immolabant; cur non et nos ante quodvis opus? ALEX. *ab Alex. I, IV, c. VII.*

Plinius ait, reperiri arborem, nomine laryx, quæ igne non comburitur, quin potius si igni admoveatur, ac si lapis esset, resistit, uti Cæsar probavit circa civitatem Gezgo-biam turri confectæ ex tali ligno ignem applicans. Ita amor cõstitutus. PLINIUS I. XVI *Nat. hist.*

AXIOMATA.

Fortis est ut mors dilectio, et dura sicut infernus emulatio. Cant. VIII, 6.

Amor ab operibus magis pendet, quam verbis. S. IGNAT. in I. *Exercit.*

Tantum es, quantum diligis. In amore non vivitur sine dolore.

Vanitas vanitatum et omnia vanitas, præter amare Deum. S. AUG.

Minus Deum diligit, qui aliquid diligit, quod propter ipsum non diligit.

AUCTORES.

Dionysius Carthusianus p. II Opusc. I. IV toto.

Didaeus Stella *de amore Dei* I. toto.

Franciscus Labata v. *Amor Dei. Pædagogus Christianus* p. II, c. XXIII, § 8. Vincentii Caraffæ *Seraphin.* Item *itinerarium.*

Petrus Sanchez in *Regno Dei.* Ludovicus Granatensis in locis communibus f. 306.

Bernardinus Rosignolius *de Disciplina Relig. perfect.* I. III, c. VI, a. c. VIII usque ad XIV, et XX usque ad finem.

Jacobus Alvarez tom. II, lib. III, p. II, c. v et p. V, LVI, c. II.

Henricus Engelgrav. in *Luceo Evang.* p. II, *Dom. 14 post Pent. §. 3.*

Matthias Faber, Conc. VI in *Fer. II Pent.* item conc. II in *Dom. 12 post Pent.* et conc. I, II, III, IV, in *Dom. 17.*

Thomas Stapletonus text. X in *Dom. 1 Quadrage.* Item text. III in *Domin. XII post Pent.* et VI text. in *Dom. 14,* et text. II et IV in *Dom. 17* et text. II in *Dom. 18* et text. VIII et IX in *Dom. 19.*

Antonius Gaudier, in com. *de Natura perfect.* par. II tota.

Josephus Mansi *Bibl. moralis* tr. IV. S. Franciscus Salesius *de Amore Dei.*

Vincentius Caraffa in *Schola sancti amoris.*

CASTITAS.

QUOAD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est virtus, qua ab impuris carnis voluptatibus abstinemus. Hinc S. Ambrosius: Quid est castitas, nisi expertus contagionis integritas? S. Ambr. I. I *de Virg. II, II, q. cII, a. 1, ad 1.*

Juxta S. Thoman, castitas est virtus, qua homo, secundum iudicium rationis et electionem voluntatis, moderate utitur corporis membris. Cui adjugeta est pudicitia, quæ re ipsa eadem est ac castitas, quamvis proprie externas actiones hominis ad honesti normam dirigat. Virginitas vero a S. Augustino describitur: In carne corruptibili incorruptionis perpetua meditatio. Per meditationem intelligitur propositum, in quo perpetuo virgo perseverat. Hinc adiungitur proxima viduarum continentia.

DIVISIO. — Dividitur communiter in conjugalem, quæ ab omni quidem illicita, sed non perinde licita copula abstinet; et non